

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Linda Mariana, Sive De B. Virgine Lindensi

Clagius, Thomas

Coloniae Vbiorvm, 1659

VII. Novorum in Prussia Iconoclastarum furor in sacras imagines; & quid ab
iisdem B. virg. Lindensis imago experta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11544

adorarunt. Nec in statua sanè propriè vis aut virtus
res hîc docuit eâ amissâ, & mox mutatâ.

CAPUT VII.

Novorum in Prussia Iconoclastarum furor in sacras Imagines
quid ab iisdem B. V. Lindensis Imago experta.

Nemo unquam fuit, qui in DEI, DEIPARÆ, &
rumvè sanctorum Imagines, manum calami
vè strinxerit quin idem vel gentili barbarie fuerit
feratus; vel Judaicâ, Turcicâ, Magicavè impletus
pollutus; vel aliorum sordibus vitiorum inquinatissimus: ut vel hinc censere, atque æstimare facile
vis liceat, de eorum Iconomachorum atque Iconoclastarum vitâ & moribus, qui uti aliorum sanctorum Imaginibus, ita & B. V. Lindensis admirabilis Iconi, violentas juxta ac sacrilegas manus intulerunt. Primi in VII. Synodo Act. v. Iconomachorum nomen meriti sunt Judæi; sed Judæi erant; è quorum tribu tempore Justinii junioris, Samaritani quidam Ecclesiam alicubi invaserunt, & in Christi cælesti que Imagines ferocissimè grassati sunt; uti ex Epistola Simeonis Eremitæ, in eadem Synodo, patet. Annum Domini D. C. Mahometes in Alcorano 15. & 17. Imagines omnes sustulit; sed quid potest primo Turcicæ barbarici parente expectari? Paulò antè sub Zenone Imperatore fuit Xenophorus quem Nicephorus (a) & Cedrenus in Compertione Iconomachorum Principem appellant: sed Xenophorus ut Bellarminus Tomo 2. de Reliq. Sanct. (b) inquit fuit homo Persa, & Barbarus; imò & servus fugitivus

(a) lib. 16. cap. 17. (b) lib. 2. cap. 6.

licet non eſſet baptizatus, ſimulans tamen ſe Chriſtianum, irreſſit ad Epiſcopatum. Inter Chriſtianos Imperatores, primus Leo Iſaurus bellum Imaginibus intulit, unde & Iconomachi nomen, vulgo eſt ſortitus: ſed Leo iſte, Cedreno, Zonara, & Paulo Diacono, teſtibus Judæorum in ea cauſa inſaniam, præ S. Gregorii Papæ, & S. Germani ſanctiſſimi Conſtantinopoleos Patriarchæ, præque duodecim ſapientum (quos cum Magiſtro Oecumenico eorundem præpoſito, inſtructiſſimæque Bibliothecâ, intra domum incluſos, combuſſit vivos) denique & præ totius Eccleſiæ Chriſtiæ doctrinâ, ſequi maluit. Leonem pari paſſu Conſtantine filius ſecutus eſt, mali corui malum ovum: ſed is non modò Copronymus, verùm & Neſtorianus, & Magus fuit: &, ſicut luſtrales Baptiſmi aquas, dum tingeretur, ſtercore ſuo inquinavit; ita Eccleſiam Orientalem impiis Neſtorii & Iconoclaſtarum furoribus plurimum turbavit. Non longo poſt intervallo, Leo Armenus, Michaël Balbus, & Theophilus Imperatores, eandem Iconomachorum inſanierunt inſaniam; ſed, ut priorum duorum vitia, taceantur, Theophilus Judaicâ & Necromanticâ impietate fuit apud omnes infamis. Omnibus his, in eadem ſcilicet iniquitatis palæſtrâ, præluſit Julianus Imperator; qui Imaginem in Novo Teſtamento, ſerè omnium primam (quam Chriſto Servatori Soſpiratoriſque ſuo, mulier hæmorrhoiſſa (a) à ſanguinis fluxu curata, Paneade (quæ poſtmodum Cæſaræa Philippi dicta fuit gratiſſimi animi ergo poſuerat)

(a) Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8.

ſti-

testibus Eulebio (a) & Sozomeno (b) demolitæ
 vâcordissimâ impudentiâ, suam, ejus loco, effigies
 substituit. Sed Julianus Imp. Apostata fuit; & quem
 admodum cætera Christianæ fidei capita, ipsumque
 adeo Christum Dominum, ita & Christi, sanctorum
 que Imagines infamis parabata oppugnavit; dignum
 qui primum in imagine illâ suâ, deinde verò equum
 in semetipso fulmen de cælo expertus, communi
 minum sepulturâ privaretur; quippe ut Nazianzen-
 nus orat. in S. Athanasium memorat, cadaver à terra
 sponte aperta fuit absorptum. Tantâ veterum Icono-
 clastarum sive impietate sive insaniâ, nihilo fuit
 centiorum levior, non modò Andreæ Carolini
 (qui, vel Luthero ipso improbante, Iconomachiam
 primus Vitebergæ, Anno M DXXII instituit) verum
 & eorum, qui in ista Iconomachorum arena primus
 deludarunt. Primus in Prussia deploratissimæ le-
 incentor, fuit Paulus Speratus, qui (ut Joannes La-
 (c) cum Simone Grunau asserit, quod neque Miste-
 ra (d) neque Hennebergerus (e) diffiteri possunt,
 Luthero in Prussiam missus, Anno Domini M. DXXII
 pueros & plebem in sacras Divorum Imagines,
 concione armavit. Ad istam desperatissimi hominis
 actionem, plus quàm Verrinam, quotquot aut de
 puli fece, aut de puerorum ludo aderant, tertiâ
 Dominicam, ut illi ajunt, *Invocavit*, sive primâ
 Quadragesimæ, feriâ. Templum Cathedralè irru-
 punt; Imagines atque statuas invadunt, pleraque
 dibus deturbant suis: neque parietes duntaxat, verum
 & Ar-

(a) lib. 7. hist. c. 14. (b) lib. 5. c. 21. (c) lib. 7. c. 1.
 pag. 4. 3. (e) pag. 213.

& Aras ſpoliant; ipſasq; adeo de Altaribus tabulas, in quibus Chriſti Domini & Divorum pictæ effigies erant, revellunt. Quid deinceps iis factum ſit Imaginibus Regiomonti, incertum eſt, quia nemo rem literis exactè, ut video, prodidit. Proclivè tamen eſt arbitrari, haud aliter, quam vel *Riſemburgi*, vel *Salfeldia*, in *Pomelaniſi* Diœceſi; vel aliis in Ducatu locis, fuiſſe cultos. Qua de re, præſtat *Simonem Grumau* apud *Joannem Leonem* (a) ita ſcribentem referre. Anno eodem 1524. in nudinis *Riſenbergensibus*, in quibus omni generis homines confluxerant, Lutherani ſuas vires, & quid poſſent in Imagines *B. Virginis* aliorumq; ſanctorum, palàm oſtenderunt. Nam eis domum comportatū, propinabant *Scyphos*, & ut reſponderent bibendo, inſtabant. Quod cum non facerent, ſuper capita Imaginum liquorẽ fundebant, additis verbis probrorum plenis, quæ ne *Ethnicus* quidem excogitaſſet. Cum verò ſolvenda compoſitioni tempus adveniſſet, etiam ab Imaginibus eo nomine pecunia repetitis vicibus petebantur. Earum ergo nomine, aliqui, qui ſolveret, ſolicitabatur, ita, ut ſi ſolviſſet pecunias, domum Imagines auferre poſſet. Reperiebantur homines agreſtes, qui ſolverent, & Imagines tollerent. Alia, pro quibus nonolvebatur, virgis aut etiam gladiis cadebantur, ac cum improperio pungebantur, ac denique exurebantur. Cum de hũ *Episcopo* relatum eſſet, laudavit, recteq; factum dixit; neque ſecus ab ſe fuiſſe inſtructos. Atque hunc in modum, plus quàm barbarâ in ſacras Imagines, *Iconoclaſtarum* noſtrorum inſania, aut potius furore, levitum eſt *Riſemburgi*; quæ civitas *Prabuta* *Polonis* dicitur. Quid *Salfeldia*? quæ ejuſdem quoque

Episco-

(a) pag. 715.

Episcopi Pomesaniensis oppidum fuit? Audiendum est idem ipse Grunau loco proximè citato. Hoc anno, 1524. in autumnâ, Parochus Salfeldensis, iuxta honorem sui Evangelii, Virginem sibi desponsavit. Et, ut longè lateq; dimanaret fama, conatusq; iste Evangelicus aliis sacerdotibus exemplo esset, grande convivium instruxit, maiore convivarum invitato numero. Habebatur ibidem Monasterium Bernardinorum eleganter edificatum; in eo nuptias suas peragere voluit. Et, ne quid molestiarum pateretur, à fratre Episcopi Risenburgensis, cuius fides castitas concredita fuit, ut inde Monachi quasi hypocrite Christi, expellerentur, obtinuit. Monachi verò ita expulsi rusticis operam suam locare cogebantur. Peragebatur itaque convivium in Monasterio, coquebanturq; optima que fercula, fœco è siccis lignis, de Imaginibus & tabulis sanctorum, pulpitorum & sedilium extracto. Quis vel sanctiusquam talia audiit? vel extrema quæque meruenda sperare etiam in media barbaria potuit?

Cæterum, quandoquidem tanta alibi procella furor Iconoclastarum in sacras Divorum Imagines detonuit, quid putemus Lindæ, tum in cæteras, quæ aderant, tum verò potissimum in admirandam illam Deiparæ, super Tiliam repertam Imaginem, à turba immani, & plus quàm barbara feritate patratam? Quantum illi ipsi, aut insanix, aut rabiei hinc effuderunt, qui alibi vix tantillum continere cohibere eandem potuerint? Quò enim illa Lindensis Deiparæ effigies, omnibus, quæ in Prussia ulquam erant, beneficiorum meritis, & miraculorum gloria, & populorum religione, cultuque illustrior erat; tantum magis in eam sacrilega illa Iconomachorum rabie

ardebat. Poſteaquam igitur, & ſacellum, & ſacra Tilia exciſa ſunt, ad illam ipſam Imaginem DEIPARÆ, è Tilia jam ante proturbatam, veræ ſunt impiſſimorum manus. Quo mihi loco, multò juſtius quàm olim Romano Oratori Actione 2. (a) in Verrem licuerit de erepto, *Segestania* in Sicilia civitati, Dianæ ſimulachro contra noſtros Verres expoſtulare. Fuerit enim ſanè, ut ille ait, *illud ex ære ſimulachrum, tum ſummâ atque antiquiſſimâ præditum religione; tum ſingulari opere artificioque perfectum;* at non niſi Dianæ, fabuloſæ nimirum Deæ, ſimulachrum erat: Lindenſis verò Effigies, majore et jam atque longè antiquiore præditum religione, veræ & Chriſtianæ, ut Cornelium aliàs docentem audivimus, Dianæ, hoc eſt magnæ Dei Matris ſimulachrum, non humano, ſed potiùs divino opere artificioque perfectum erat. Fuerit illud, eâ apud Segestanos religione, ut Segeltæ nemo, neque liber, neq; ſervus; neque civis, neque peregrinus fuerit repertus, qui illud ſignum auderet attingere; barbarosque à circo Lylybas advocatos operarios, qui, omnium ignari, ſuſtulerunt: quis non obſtupelcat, tantam in Pruffia repertam fuiſſe hominum barbariem, ut ſcientes ac volentes (ſi tamen ſcire ac velle poſſunt dici, qui furore atque rabie hæreticâ agitantur) non modò manus admoverint, ſed inſuper plurimum furori ſuo indulſerint.

Redactâ enim dictum in modum, Deiparæ in ſuam poteſtatem Imagine, non magnâ facinoroſiſſimis mortalibus amentiſſimisque, deliberatione opus erat, quo tandem pacto eam peſtundarent, cum nihil aliud

N

(a) lib. 2.

aliud

aliud manu, linguâ, animisque agitarent, quam
eam quocunque tandem modo perditum irent. Et
quid eam aut ferro discindere ac discerpere, aut
ignibus ustulare pararent, quibus geminus in pro-
mo lacus, quo eam mergerent, quasi ultro se offer-
bat? Et quamvis præ Denavio, multo esset minor
que angustior Virbellus; ad hunc tamen, quia
lentior, &, ad mergendam quam altissimè Im-
nem, magis idoneus, sacrosanctam asportârunt
nem; &, ne quando aut reperiri, aut ex aquis po-
erui, quâ altiores stagnabant aquæ, eo Iconem
nus de longinquo jactatam mergunt. Sed nimirum
eadem erat illa Icon, quæ olim Rastemburgum
rum atque iterum delata, remeare ad suam sedem
ties potuit; potuit quocirca & nunc, iterum atque
iterum, quoad supremo placitum Numini, de aqua
emergere; & suum, licet in Tilia, nulla amplius se-
esset, ad Lindam pro more locum repetere. Ne-
aliter placitum fuit Numini. Voluit quippe magis
aliquantum gloria, sacram Marris suæ Iconem delu-
rare. Nam aquis injecta mergi nequaquam potuit
quoque magis infra aquas impiissimorum jacta-
tur manibus, eò emergebat atque eminebat in
conatumque omnem Iconomachorum eludere.
Quid ergo agerent? si æquè accensus igne focus
adfuisset, atque illi furore atque insaniâ ardebant
censi, Imaginem haud dubiè foco flammisque de-
rendam injecissent. Occurrit interim, ut in paludibus
loco solet, occurrit, inquam, lama sive lacuna non
igua, luto & sordibus horrida: in ea scrobem, alio
pedes egesta, ut credi par est, terra, altiolem facit

& sacram Iconem, intra scrobem quam altissimè
potuit,mersam atque sepultam, terra, cæno, sordi-
busque desuper aggestis obruunt magis, quàm ope-
riunt. Et jam victores, nihil nisi triumphum apud se
agitabant. At sacrosanctæ Deiparæ Icon, nullâ vi, aut
ope humanâ, è cænosa illa lama, & scrobe quantum-
vis profunda, sordibusque latè aggestis, facilè evasit;
& ad pristinum Tiliæ suæ locum, qui erat acervus è
ruderibus sacelli eversi aggestus, se recepit; multaq;
circumfulsam luce, ac splendore, sese iterum spectan-
dam obtulit universis. Attoniti eo spectaculo pii jux-
ta ac impii omnes, potissimùm verò immanissimi illi
Iconoclastæ: qui demùm stupore in iram rabiemque
iterum verso, sacrilegas iterum manus expediunt, sa-
cram Iconem invadunt, & è sede illa revulsam, incen-
tum, quo tandem aut loco aut modo planè pessun-
dant. Creditum fuit quibusdam, vel flammis inje-
ctam fuisse, & in cineres versam; vel in partes minu-
tim dissectam, aliquo loco abolitam. Neque tamen
desunt, qui singulari DEI providentiâ adhuc serva-
tam alicubi censeant; suisque temporibus, cum scili-
cet placitum fuerit Divinæ Majestati, revelandam,
& tum solatio piorum, tum Ecclesiæ Catholicæ or-
namento, tum denique novo iterum Prussiæ subsidio
divinitus redhibendam sperent. Tamen si enim locus
ipse, quo sacra olim Imago vixit, illa omnia, quæ
præsentè olim Imagine præstabat, et jam nū præster;
nullum tamen est dubiū, quin, ut cætera omnia ex æ-
quo adsint, gaudium tamen & solatium piorum, ex
ipso præsentis Imaginis conspectu, longè futurum sit
cumulativius. Neque insolens aut novum est, sive sacra

Divorum Liplana, sive res alias sacras, etiam long
 tempore occultas, divinitus tandem revelari; ut nos
 SS. septem dormientium, vel sanctorum Stephani, Ge
 malielis aliorumque exempla mittamus, sacrosancti
 Crucis Dominicæ Inventio, quam sancta Ecclesia
 singulari quotannis festo prosequitur, eximie docet
 Neque de B. Virginis Imaginibus exempla delin
 Statua, quam B. Virgo Toleti, in Ara maxima po
 tam, postquam S. Ildephonsus de se concionans
 veste cælesti donavit (ut in Idea Atlantis Martini
 pag. 93. memoratur) *abscedens est a ceteris complexa, in
 entibus Mauris coli desit; nam Imago in puteo abscon
 tuit; dum, ex albis Mauris, reducti Christiani viderent
 sitatum splendorem puteo circumfusum eo tempore, quod
 Laudes canebantur. Quæsitâ & repertâ Imagine ab Episcopo
 po, comperit simul est eam esse horam, quâ olim e cathedra
 cathedrale Templum descenderat. Affine quoque
 quod eodem loco, de Imagine B. V. de Mercede dicitur
 aliisque subditur. Qua de re cum iterum paulo post
 sit agendum, nos interim cum Ecclesia Græca
 Deiparam conversi, illud Menæorum, 30. Martii
 pemus. O intaminata semper Virgo, inimicissimi summi
 execrandi nobis videntur, qui Tuâ, Filiâ, Tui formæ
 giem, detrectant adorare; propterea quod divinis
 nostrorum decretis non obediunt. (a)*

(a) Ἐχθροὶ ὡφθησαν ἡμῖν καὶ ἐπαρσάλοιοι ὁμοῦ, τῆς
 ἀειπαρθενεῖς οἱ προσκυνεῖν μὴ θελοῦντες μορφῆς τὸ εἰκό
 μα καὶ τῆς ἡσυχίας, διὰ τὸ ἐκείθεν, τοῖς ἀναστῆναι πατρὶ
 θεοῖς δόγμασιν.